

21 tapaa, sanaa ja tekoa yrittäjyydestä

Terho Puustinen & Mika Mäkeläinen (2013):

Taivas + Helvetti. 21 tarinaa suomalaisista yrittäjistä.

One on one publishing. Espoo. 263 s.

ISBN 978-952-67946-0-0

YRITTÄJYYDEN oranssissa kirjassa Taivas + Helvetti kannustetaan aloittamaan yrittäjyyskulttuurin vallankumous kirja kerrallaan. Jokaista ostettua kirjaa kohden sen tekijät lahjoittavat toisen kappaleen lukio-opintonsa päättävälle tai ammattikorkeakoulusta valmistuvalle nuorelle. Taivas + Helvetti -kirjan antaminen nuorelle on yhdessä tekemisen ele, jollaisia maamme hallitus tavoittelee alkuvuonna annetulla nuorisotakuulla.

Nuorisotakuu on yhteisöllinen projekti ja viestinnällinen ilmiö, jota Taivas + Helvetti edistää uskollisesti. Kirja johdattelee lukijansa mainoksen tavoin Facebook-yhteisönsä osallistumaan, jakamaan ja tykkäämään.

Taivas + Helvetti on kuin oranssi lippu, joka liehuu Twitter-mikroblogipalvelun tileillä. Vaikka lippua kannatellaan yhdessä sosiaalisessa mediassa, itse kirjassa tekemisen edestä putoaa pois yhdessä-sana, sillä 21 suomalaisen yrittäjän alustukset tiivistyvät (yksin) yrittämiseen.

YRITTÄJISTÄ ODOTETAAN NUORISOTAKUUN TAKAAJIA

Puustinen ja Mäkeläinen ovat tulkinneet ja tiivistäneet haastattelunsa viiden, kuuden sivun mittaisiksi henkilö- ja yritysku-

viksi, joissa kohtalo alistetaan teoille. Haastattelut muistuttavat tyylillisesti Dan Brownin uusinta romaania, koska molemmat taivuttavat draaman kaarta sujuvasti Jumalainen näytelmä oppaanaan. Suomalainen yrittäjyys on puettu lähes raamatullisiksi kasvu- ja kehityskertomuksiksi siitä, kuinka kiirastulesta kiivetään takaisin maankamaralle ja siitä ylöspäin.

Puheenvuoron saaneet yrittäjät eivät kiipeä yksin, vaan Suomi pitää yhteiskuntana epätoivoisella otteellaan kiinni heidän jaloistaan. Kertoessaan itsestään yrittäjät kysyvät sivulausein, kuinka Suomen käy. He tunnistavat ja tunnustavat nuorisotakuun toteutumisen kaltaiset yhteiskunnalliset odotukset. Esimerkiksi Rovion ja Supercellin perustajat sanovat haastatteluisaan, että pelitalojen harteille on sovitettu jo pitkään post-nokialaisen Suomen sankariviittaa, mihin he eivät itse ole yksin valmiita puukeutumaan.

Taivas + Helvetti kertoo tarinoita suomalaisista yrittäjistä, joiden teot syntyvät ja muovautuvat henkilökohtaisten kokemusten ja yhteiskunnallisten ilmiöiden jännitteistä. Rekolan Kukkatalon perustanut Teemu Nikkanen ryhtyi yrittäjäksi kamppailtuaan koulussa lukuvaikeutensa kanssa. ”Haluan

vain tehdä, en lukea. Opo oli kuin tiiliseinä, joka kaatuu päälle. Se oli vanhan ajan opo ja sanoi, että elämäni menee pieleen, jos lopetan opiskelun ja rupean yrittäjäksi.”

Nikkasen kokemukset koettelevat nuorisotakuuta vanhan isännän vitsan lailla. Se viuhuu yhteiskunnallisina rooleina ja odotuksina, eikä esimerkiksi Nikkasta kannustavana renkinä. Puustinen ja Mäkeläinen haluavat paljastaa tällaisia jännitteitä haastatteluiltaan. Kirja osoittaa yrittäjyyden hajoavan erilaisiksi yksilöllisyyttä korostavaksi tulkinnoiksi, joita aikuiskasvatuskirjallisuus kuvaa esimerkiksi toimijuudeksi resursseineen, rajoineen ja rakenteineen.

YRITTÄJÄN HENKILÖKOHTAISET RESURSSIT

Taivas + Helvetti havainnollistaa ansioituneesti, kuinka monimuotoinen suomalainen yksityissektori yrittäjineen on. Yksityisyrittäjä-sanana etuliite ei alleviivaa ainoastaan eroa kunta- ja valtiotyönantajaan, vaan yrittäjyyden oranssissa kirjassa se korostaa oman osaamisen, henkilöstön ja sijoittajien taloudellisen luottamuksen kaltaisia resursseja, joita yrittäjä hyödyntää työssään ja yrityksensä kehittämisessä.

Taivas + Helvetti toistaa perinteisiäkin tarinoita yrittäjistä, jotka ovat organisoineet harrastuksensa tai mielenkiinnon kohteensa työseen. Rovion vihaiset linnut lentämään ampunut Niklas Hed kokee yrittäjyyden naiivistikin itselle siistien asioiden tekemiseksi. Yrittäjät viittaavat haastatteluissaan myös liikeideoivalluksia luoviin henkilökohtaisiin kokemuksiin. Esimerkiksi Nina Ignatius alkoi suunnitella vauvanvaatteita pehmeistä bambukuiduista synnytettyään lapsensa keskosena.

Kirja luo ymmärrystä myös yrityksen elinkaaresta ja -tilasta. Haastatteluissa ei kuvata ainoastaan yrityksen perustamista, vaan niissä havainnollistetaan erilaisia työtä suuntaavia pyrkimyksiä ja päämääriä. Mikko Kodisojan Supercell on Rovion ohella suomalaisen uuden teollisuuden airuita ja vaikka hän kantaa huolta myös rahasta, hän pitää huolta ennen muuta yrityksensä maineesta. Berndt Von Frenckelin haastattelu kuvaa sen sijaan perheyrittäjien perinteen ja omien juurien katkaisemista silloin, kun se on järkevää.

Nykyisten työpaikkojen säilyttäminen, kannattavien työpaikkojen luominen ja uusien työntekijöiden rekrytointi ovat nuorisotakuun keinoja ja päämääriä. Taivas

+ Helvetti kohtaa nuorisotakuun kahdella tavalla. Toisten henkilökuviin kannustaessa arvioimaan yrittäjyyttä itsensä työllistämisenä toiset niistä selventävät yrittäjien mahdollisuutta työllistää.

Konepajayrittäjä Juhani Lehti muistuttaa, ettei yrittäminen ole ainoastaan työpaikkojen luontia, eikä työllistäminen ole yrittäjän ensisijainen tehtävä, vaikka yrittäjä voi hänen mukaansa menestyä yhdessä työntekijöidensä kanssa. Yrittäjä työllistää, muttei yksin sen ilosta.

MINNE MENET SUOMI?

Taivas + Helvetti haluaa olla henkilö- ja yrityskuvakokoelmana osa nuorisotakuun kaltaista yhteisöllistä projektia. Se inspiroi perustamaan esimerkiksi yhden yhteiskunnallisen yrityksen. Silti se toistaa tarinoita yksinäisistä yrittäjistä ja henkilökohtaisista teoista, joita vasten yhteisöllisyys näyttäytyy rajoina ja rajoituksina.

Pekka Siivonen-Uotila todistaa kirjan synkimpänä hyvinvointiyhteiskuntakriittikkona ”yhteisen sinivalkoisen projektin” kuolinkamppailua. Hänen mukaansa ”jäljellä on vain läjä sitkeitä myyttejä” suomalaisesta työstä, joita esimerkiksi ammattiyhdistysliike epätoivaisesti uusintaa. Siivonen-Uotila laatii tarinassaan omaa jumalaista

näytelmäänsä, jossa yrittäjä kohtaa lyhyesti yhteiskunnan, kunnes jatkaa kiipeämistään eri suuntaan.

Henri Elo kirjoittaa Kauppalehden blogissaan, kuinka Taivas + Helvetti on hänelle yhteiskunnallisesti merkittävä, sillä sen antaminen opiskelijalle on yrittäjyyskasvatusta parhaimmillaan. Se ei hänen mielestään kiihdy työryhmiksi, joista nuorisotakuuta on parjattu ennen kuin sitä on kunnolla alettu pyytääkään.

Kirja on mielenkiintoinen tutkielma yksin ja yhdessä tekemisen sekä yhteisöllisyyden eronteista taantumasta toipuvassa Suomessa.

Luodakseen yritteliäisyyttä laajasti ja edistääkseen nuorisotakuuta Taivas + Helvetti kaipaa mielestäni tulkintatyökaluikseen kaikki neljä P:tä, joista nuorisotakuu rakentuu: *public, private, people ja partnership*. Nämä ovat nuorisotakuun avainsanoja, joita vasten kirja kuitenkin näyttää häivyttävän suomalainen-etuliitteensä. Kirja nimenomaan haluaa kertoa suomalaisista yrittäjistä. Silti ikään kuin irrottaa yritykset ja yrittäjät kontekstistaan, kuten koulutuksesta tai kansantaloudesta.

Mikko Lehtonen
tiedottaja
Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura
ATS ry